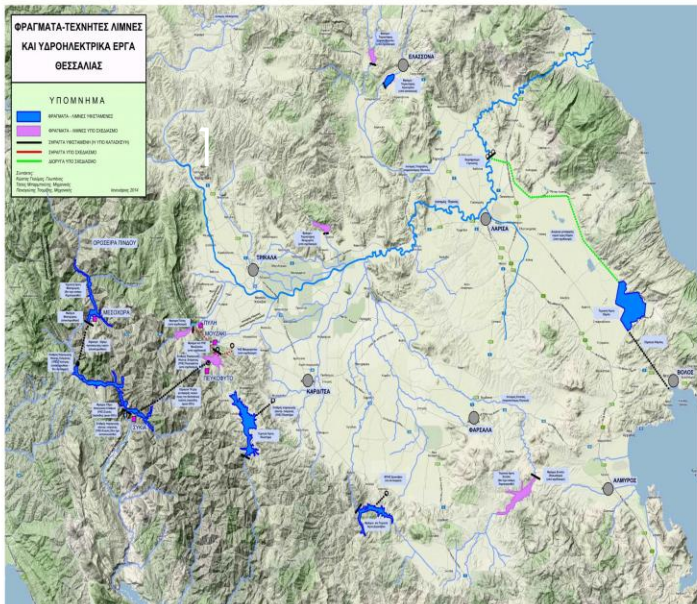


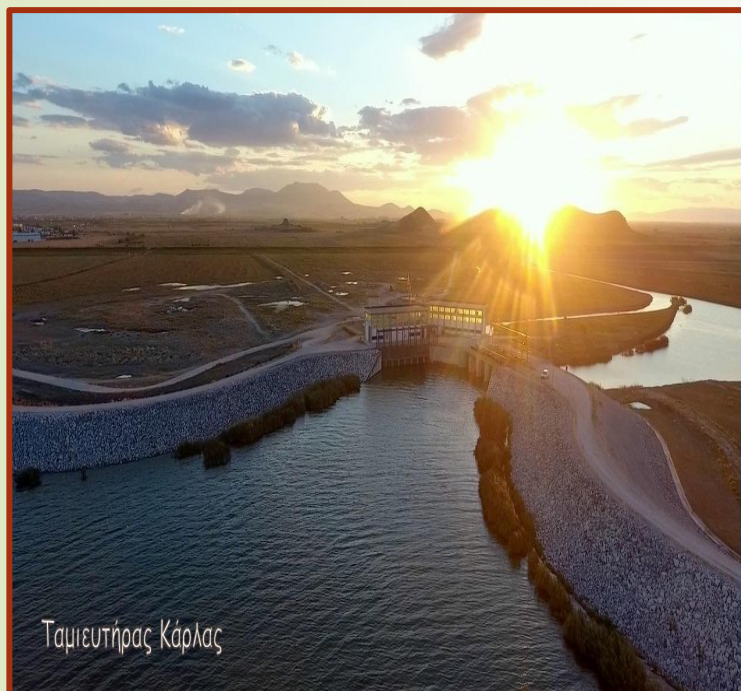


Summer School - Θερινό Σχολείο με θέμα :
«Μέτρα προσαρμογής του αγροτικού τομέα στις επιπτώσεις
της κλιματικής αλλαγής»

«Το υδατικό πρόβλημα της Θεσσαλίας και
οι προοπτικές του Ταμιευτήρα Κάρλας
σε συνθήκες κλιματικής κρίσης»

Κώστας Γκούμας

Γεωπόνος, πρώην Πρόεδρος ΓΕΩΤΕΕ/ Κ.Ε,
πρώην Διευθυντής Εγγείων Βελτιώσεων Νομού Λάρισας



Θεματικές ενότητες

2

□ Εισαγωγή

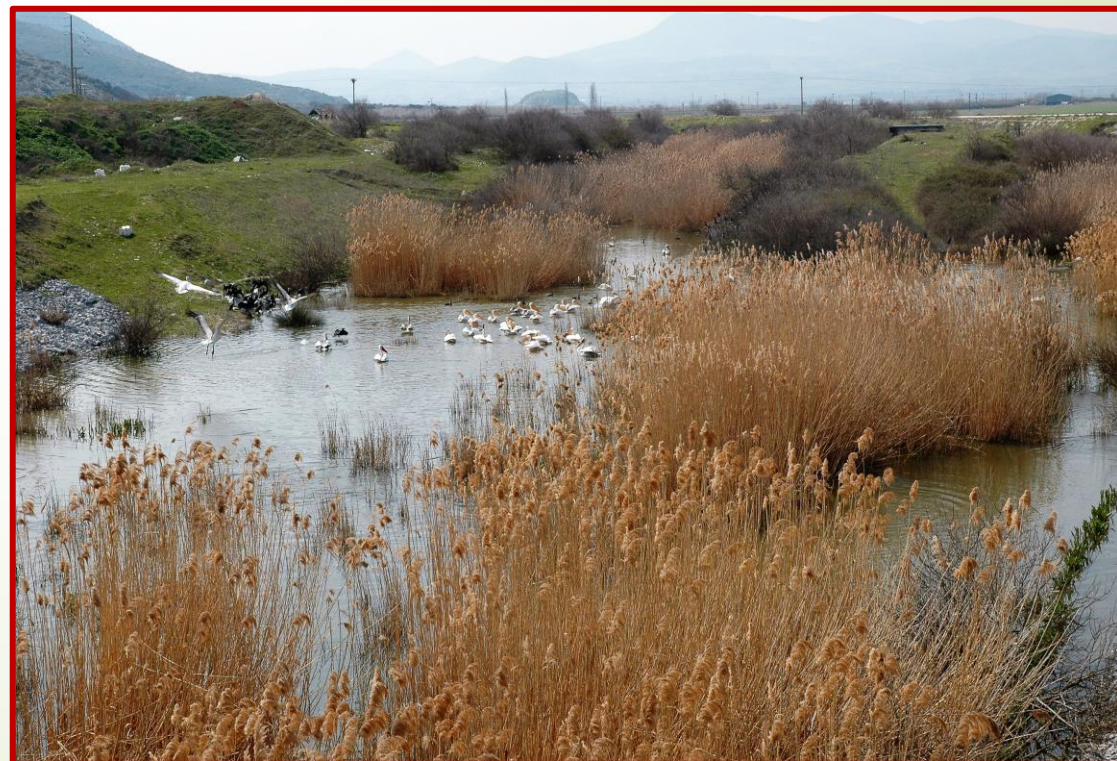
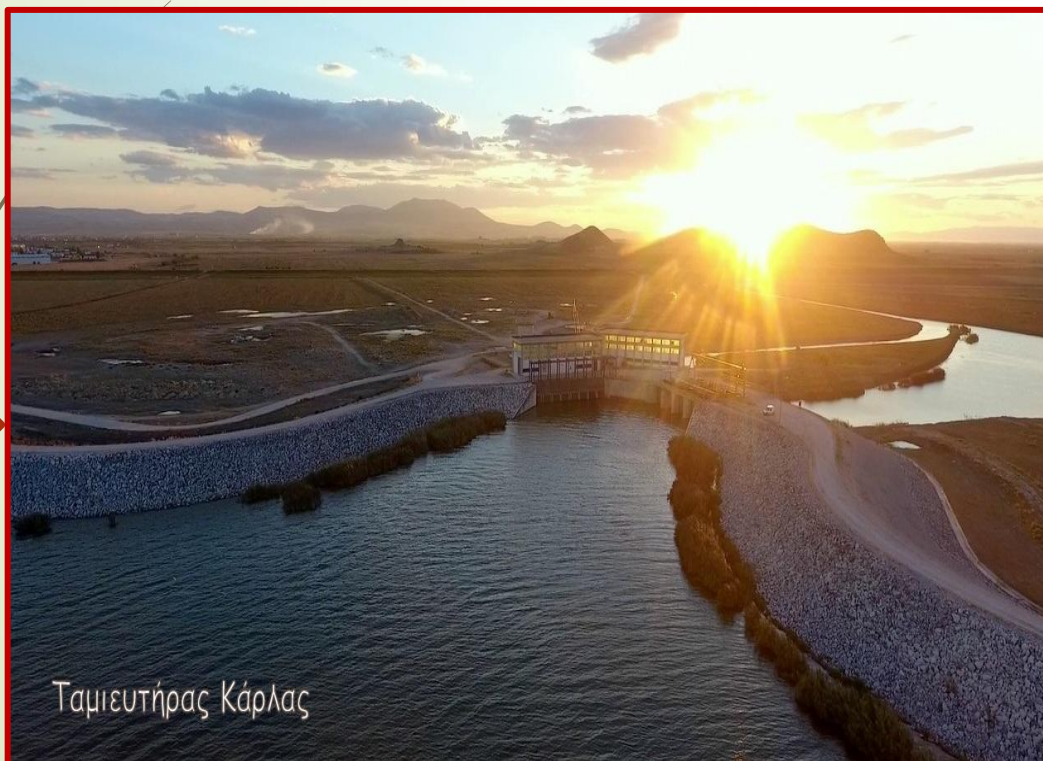
□ Το υδατικό πρόβλημα της Θεσσαλίας : [Γενικά - Η κατάσταση της Θεσσαλίας σήμερα (χρησιμοποιούμενοι υδατικοί πόροι - υδατικές υποδομές - ανάγκες σε νερό) - Το Σχέδιο Διαχείρισης Λεκανών Απορροής Ποταμών (ΣΔΛΑΠ) Θεσσαλίας και οι «ουτοπικές» προβλέψεις του για βιώσιμα υδατικά διαθέσιμα - υδατικό ισοζύγιο - Τα έργα μεταφοράς νερού από τον Άνω Αχελώο και η συμβολή τους στην επίλυση του υδατικού προβλήματος Θεσσαλίας]

□ Η επαναδημιουργία της Λίμνης (Ταμιευτήρα) Κάρλας : (Εισαγωγή - Η ιστορική πορεία των μελετών και η αποξήρανση της Κάρλας - Τα χαρακτηριστικά του υγροτόπου της Κάρλας - Οι στόχοι των παρεμβάσεων και τα τεχνικά στοιχεία των έργων - Τα προβλήματα κατά την περίοδο κατασκευής, οι προσδοκίες για την νέα περίοδο λειτουργίας του Ταμιευτήρα Κάρλας και οι προοπτικές του σε συνθήκες κλιματικής κρίσης)

Αρκετά από τα υδατικά τεχνικά έργα που έχουν κατασκευαστεί ή που ακόμη βρίσκονται σε εξέλιξη στη Θεσσαλία τα τελευταία χρόνια, έχουν με τον έναν ή τον άλλο τρόπο, συμβολή στην προστασία και την αναβάθμιση του περιβάλλοντος.

Αναμφισβήτητα όμως το πιο σημαντικό από άποψη μεγέθους αλλά και λόγω της τεράστιας θετικής επίπτωσης στο περιβάλλον της ευρύτερης περιοχής είναι το έργο της δημιουργίας του νέου ταμιευτήρα - τεχνητής λίμνης ΚΑΡΛΑΣ και του ΒΙΟΤΟΠΟΥ που ήδη αναπτύσσεται εκεί.

3

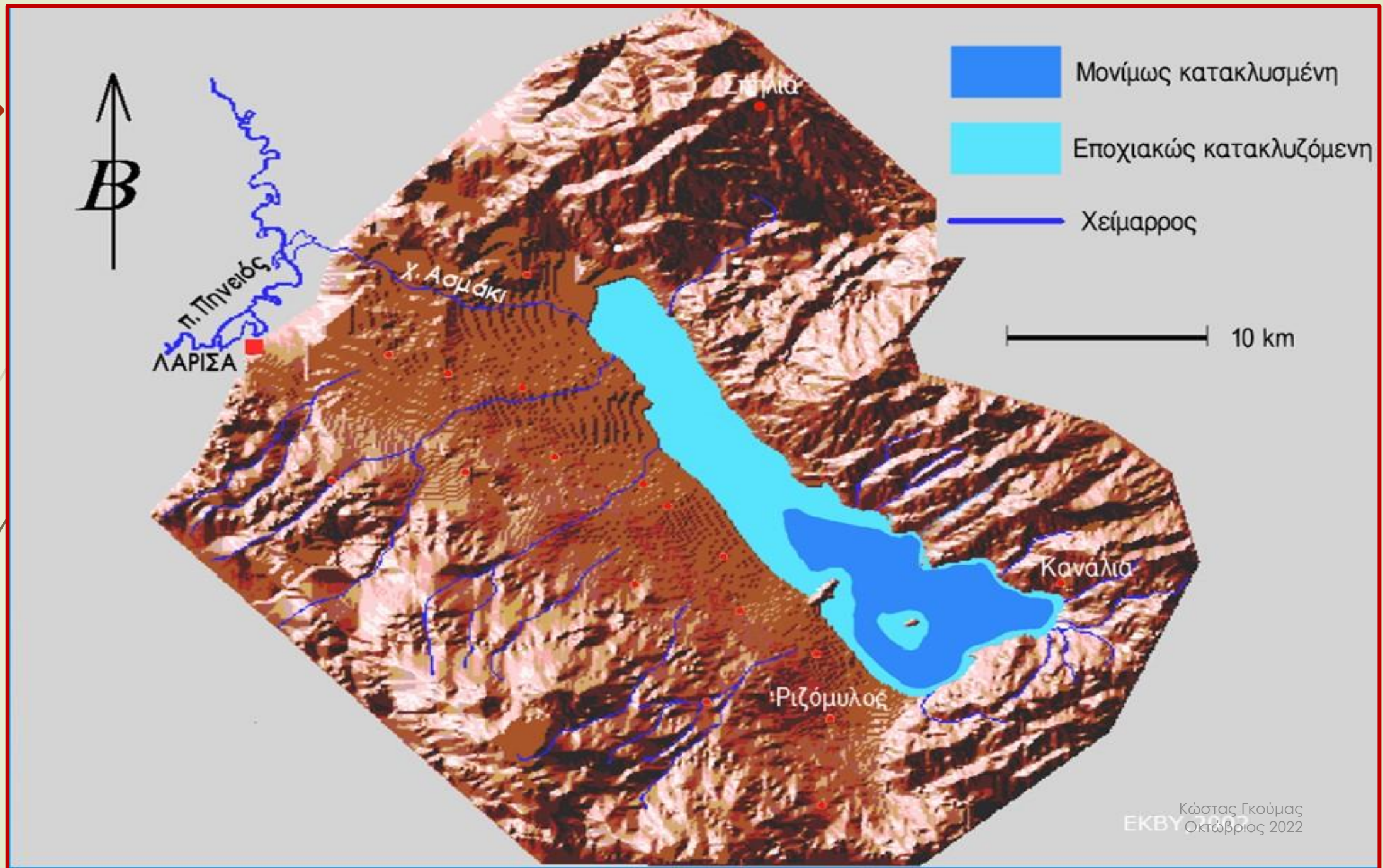


Στην συγκεκριμένη συγκυρία η Κάρλα «κλείνει» την τρίτη σημαντική περίοδο της ιστορίας της μέσα στη διαδρομή του χρόνου.

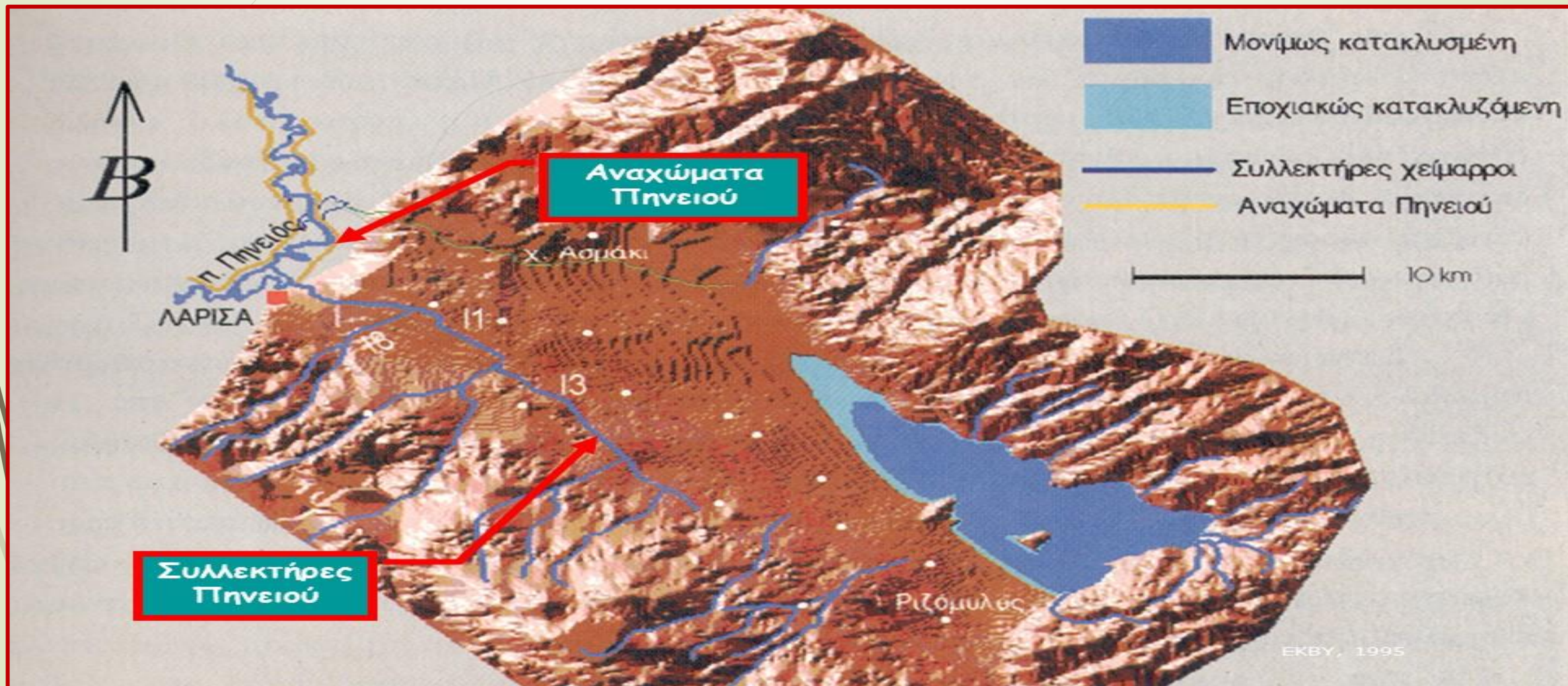
4

- Η πρώτη περίοδος αφορά στην λειτουργία της ως έναν υγρότοπο-οικοσύστημα που προέκυψε από τα γεωλογικά φαινόμενα που οδήγησαν στην δημιουργία της Θεσσαλίας όπως την γνωρίζουμε σήμερα, σε συνδυασμό με την συγκέντρωση υδάτων από τις γύρω περιοχές και από τις πλημμύρες του Πηνειού.





- Η δεύτερη περίοδος αφορά στην εκτέλεση των αντιπλημμυρικών και εξυγιαντικών έργων στον Θεσσαλικό κάμπο τα οποία άρχισαν πριν τον Β' παγκόσμιο πόλεμο και ολοκληρώθηκαν στα μέσα του περασμένου αιώνα. Κατά την περίοδο αυτή, με τα νέα αντιπλημμυρικά προστατευτικά αναχώματα στον Πηνειό Ποταμό, οι συνθήκες τροφοδοσίας με νερά της λεκάνης Κάρλας μεταβλήθηκαν σημαντικά.



Έτσι η πολιτεία επέλεξε να προχωρήσει στην λύση η οποία είχε προδιαγραφεί από τις αρχές του 1900, δηλαδή στην αποξήρανση των ελών και σε πρώτη φάση την εκκένωση της λίμνης Κάρλας.



□ Η τρίτη περίοδος αφορά στην φάση που ήδη διανύουμε.

Πρόκειται για την χρονική περίοδο ανάμεσα στη δεκαετία 1960 έως σήμερα κατά την οποία, μετά την αποξήρανση, αντιμετωπίστηκαν ποικίλες εκκρεμότητες (που δημιούργησε η αποξήρανση και κυρίως η μη άμεση ολοκλήρωση του σχεδιασμού που είχε προηγηθεί, όπως θα σας εξηγήσω παρακάτω).

a/a	Έργα αρχικού σχεδιασμού	Χρονολογία κατασκευής
1	Προστατευτικά αναχώματα - ditch	1934-1940
2	Εκτροπή χειμάρρου Ν. Λεύκης	1940-1949
3	Συλλέκτης υδάτων νότιας περιοχής - canal	1947-1950
4	Στραγγιστικό δίκτυο Παρακάρλιων	1948-1958
5	Σήραγγα της Κάρλας προς Παγασητικό - tunnel	1957-1960
6	Κύριος αποστραγγιστικός αγωγός	1961-1963
7	Ταμιευτήρας 35.000 στρεμμάτων - reservoir	Ορισμένα με τον νέο σχεδιασμό ξεκίνησαν το 1999 & συνεχίζονται
8	Συλλεκτήρες και τάφροι	
9	Διώρυγες	
10	Αγροτικοί δρόμοι - farm road	
11	Αντλιοστάσια αποχέτευσης-άντλησης	
12	Δεξαμενή ρύθμισης αντλιοστασίων	

Την περίοδο αυτή επανεξετάστηκαν, μελετήθηκαν τα αναγκαία τεχνικά έργα, επιλύθηκαν οι ιδιοκτησιακές διαφορές και έτσι τελικά η Κάρλα εντάχθηκε σε πρόγραμμα χρηματοδότησης και επιτέλους αρχίζει να υλοποιείται το 1999.



Πλέον η υπόθεση του νέου ταμιευτήρα - λίμνης Κάρλας εισέρχεται στην μεταβατική περίοδο λειτουργίας κατά την οποία έχουν ήδη ολοκληρωθεί τα βασικά έργα, ο ταμιευτήρας γεμίζει σε ένα βαθμό με νερά και το νέο οικοσύστημα στην περιοχή άρχισε δειλά - δειλά να επαναλειτουργεί.



- Το έργο της Κάρλας είναι από τη φύση του ένα έργο ευρύτερης σημασίας για το Υδατικό Διαμέρισμα της Θεσσαλίας, συνδέεται αναπόσπαστα με ΟΛΑ τα επιμέρους υδάτινα συστήματά του (από τις λεκάνες Αχελώου και Πηνειού έως τον Παγασητικό).
- Η καθοριστική όμως εξάρτησή του (κατά 70% περίπου) από την παροχή του Πηνειού ποταμού (και των παραποτάμων του), το καθιστά ιδιαίτερα ευάλωτο σε συνθήκες λειψυδρίας - ξηρασίας.

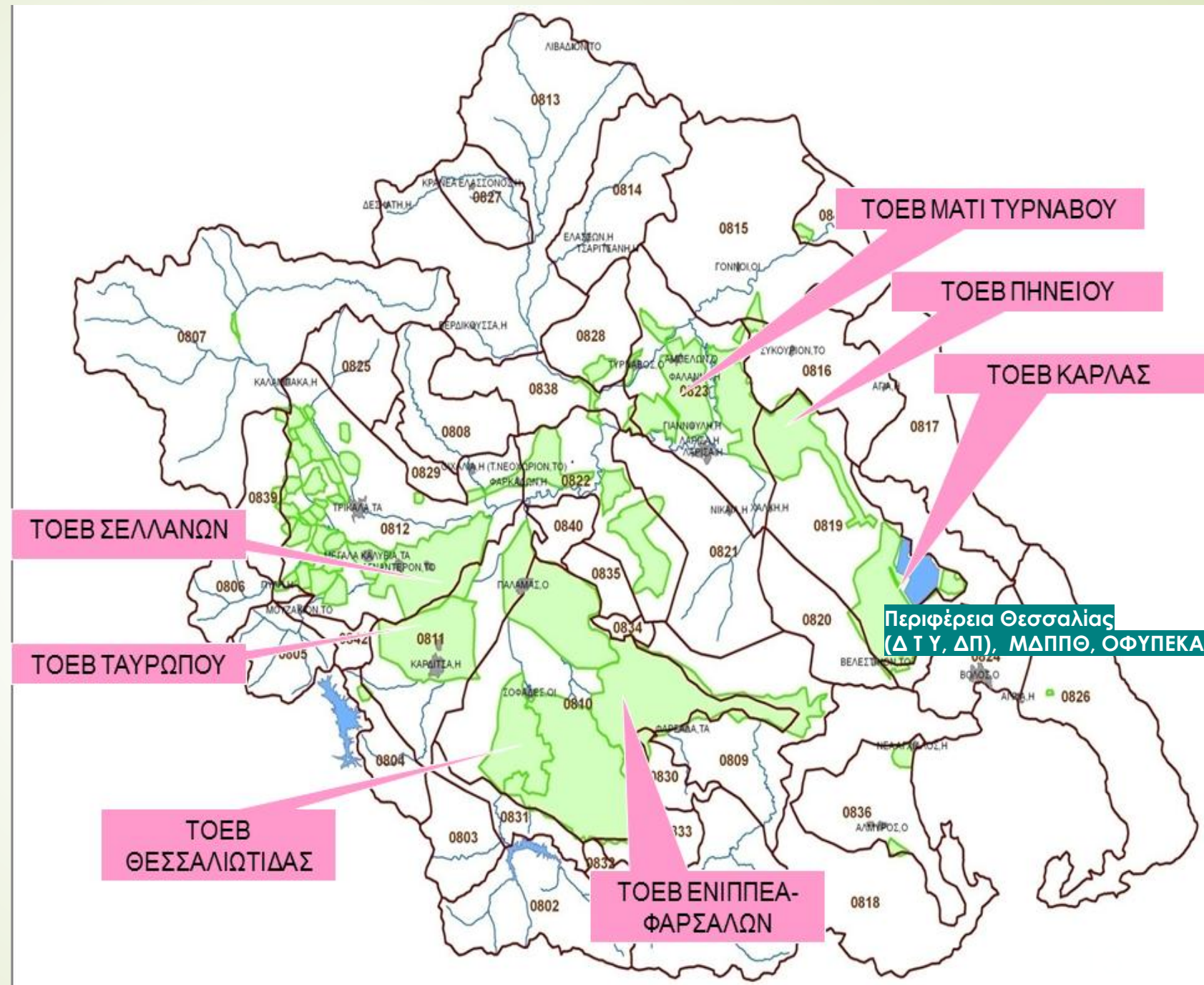


Η τύχη λοιπόν του Ταμιευτήρα Κάρλας στο μέλλον - σε συνθήκες κλιματικής κρίσης - θα εξαρτηθεί σε σημαντικό βαθμό από την κατάσταση όλων αυτών των υδατικών συστημάτων και συνεπώς και από την επίλυση ή μη του **ΥΔΑΤΙΚΟΥ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΟΣ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ**.

Για τον λόγο αυτό και επέλεξα να προηγηθεί της Κάρλας η παρουσίαση της θεματικής αυτής ενότητας.



- Η εξάρτηση αυτή της Κάρλας από τον Πηνειό, καθιστά πλέον αυτονόητα αναγκαίο η διαχείριση του έργου να μην περιορίζεται σε στενά γεωγραφικά γύρω από τη λίμνη (και μάλιστα με συναρμόδιες πολλούς φορείς και υπηρεσίες), αλλά να ενταχθεί στην «ομπρέλα» ενός ενιαίου φορέα διαχείρισης υδάτων του Υ.Δ. Θεσσαλίας, όπως επανειλημμένα οι φορείς της Θεσσαλίας έχουν προτείνει προς το αρμόδιο Υπουργείο Περιβάλλοντος.



Στο αμέσως προσεχές διάστημα θα πρέπει να προσδιοριστούν τα όποια συμπληρωματικά έργα απαιτηθούν, κυρίως σε σχέση με την τροφοδοσία του ταμιευτήρα, η οποία προς το παρόν γίνεται κυρίως με αντλήσεις από τον Πηνειό και μεταφορά των αμφίβολης ποιότητας υδάτων μέσω ενδιάμεσων τάφρων (όπως θα παρουσιάσω στα επόμενα).

Η νέα αυτή περίοδος στην ιστορία της Κάρλας στο μέλλον θα χαρακτηρίζεται (κάτι που δεν συνέβαινε στο παρελθόν) από το ιδιαίτερα κρίσιμο ζήτημα της εξασφάλισης - ανανέωσης των υδάτων της λίμνης (ποσοτικής όσο και ποιοτικής) μέσω της διάθεσης, σημαντικής ποσότητας ετησίως, για την άρδευση περίπου 92.000 στρεμμάτων της περιοχής.

Το στοιχείο αυτό αναμένεται να διαμορφώσει και τα περιβαλλοντικά χαρακτηριστικά του υγροτόπου που δημιουργήθηκε και που θα λειτουργεί σε νέες υγιείς βάσεις.

Όταν επιλυθεί οριστικά και το θέμα της ποιότητας των υδάτων που σήμερα τροφοδοτούν την λίμνη, θα οδηγηθούμε σε μια τελική φάση υγιούς και ασφαλούς λειτουργίας του νέου οικοσυστήματος.

Οι πρώτες εικόνες από την Λίμνη 2009



Κωστής Γκούρας 15 Οκτωβρίου 2022



Τέλος, ιδιαίτερα σημαντικό θεωρούμε το γεγονός ότι με την ευκαιρία των τεχνικών έργων, ειδικά κατά την τελευταία δεκαπενταετία, δημιουργήθηκαν οι προϋποθέσεις ανάδειξης σημαντικών αρχαιολογικών ευρημάτων στην περιοχή.



Αρχαιολογικός
χώρος

Τεχνικό
εισόδου Σ3